

Besiktning, råd och underhåll

Profilplåt

Besiktning, råd och underhåll

Plåtens livslängd

Då det gäller plåtprodukter brukar man använda två olika mått på livslängd, den estetiska och den tekniska.

Estetisk livslängd är ett mått på tiden fram till dess att färgskiktet eller metallskiktet förändrats så mycket att utseendet inte längre klarar de krav man ställer. Teknisk livslängd är tiden fram till dess att plåten inte längre kan skydda byggnadens bärande konstruktion eller bakomliggande material och konstruktioner. Den tekniska livslängden är normalt längre än den estetiska.

Livslängden påverkas av miljön

Miljön kring en byggnad betyder mycket för hur färgen på plåten åldras. En förorenad miljö i form av starkt trafikerade vägar, industriutsläpp eller liknande påverkar plåtens skyddande färg- och zinksikt. Även solens strålar och närhet till salt hav, påverkar och påskyndar åldrandet av plåtens färg. Belastningen på plåten är störst där smuts och orenheter inte sköljs bort fullständigt med regnvattnet.

De värst utsatta ställena är skador och repor där orenheterna kommer i kontakt med zinksiktet under färgbeläggningen eller rentav med själva stål kärnan. Smuts och orenheter belastar färgskiktet och förkortar dess livslängd, och därför är regelbunden rengöring av tak- och väggytor en viktig del av färgbeläggningens underhåll.

Skador vid byggnation och nyttjande

Skador i färgskiktet, oavsett om de uppkommit vid byggnationen eller efteråt, kan göra att plåten får sämre skydd mot miljöpåfrestningar. Skador så som repor i färgbeläggningen kan ge uppkomst till korrosion.

Besiktning

Färgbelagda byggkomponenter skall kontrolleras regelbundet. Om skador upptäcks i ytbeläggningen, ska de repareras för att säkerställa produktens hållbarhet på lång sikt.

Följande kontroller bör genomföras:

Initial besiktning

Omedelbart efter installationen ska alla lösa föremål; såsom fästen, plåtbitar, borrar och andra metallföremål avlägsnas från takytor, takavvattningssystem eller kanter på fasadkassetterna.

Okulär besiktning

Gör en allmän kontroll av färgbeläggningen varje år. Granska beläggningen okulärt på cirka 1,5 m avstånd. Kontrollera beläggningens skick. Glöm inte girar och takfötter. Flagnande färg, ojämnt blekt färgyta, kritning och sprickbildning samt lokala repor är tecken på att färgbeläggningen behöver repareras.

Håll rent

Kontrollera att taket, väggen eller takavvattningen är ren. Skräp och smuts håller plåten fuktig och medför en risk för korrosion.

Läs mer i avsnittet Årlig besiktning

Rengöring

Ofta räcker regnet till för att hålla plåten ren. De avlagringar av smuts som regnet inte klarar att skölja bort kan man tvätta bort med en mjuk borste och vatten. Var extra noggrann med ytor som finns i så kallad regnskugga, det vill säga där regnet inte kommer åt att skölja av plåten. I områden med förorenad luft kan det behövas en tvättmedelslösning för att få plåten ren. Man kan till exempel använda vanligt diskmedel eller industritvättmedel. Dosera enligt tillverkarens rekommendationer. Skölj noga efteråt. Några tvättråd

- Starkare lösningar än de rekommenderade kan skada färgen.
- Undvik organiska lösningsmedel och slipande tvättmedel.
- Applicera rengöringsmedlet nerifrån och upp. Skölj uppifrån och ner.
- Skölj ordentligt, så alla tvättmedelsrester försvinner.
- Arbeta varsamt. Överdriven tvättning gör mer skada än nytta.

Bättringsmålning

Om färgskiktet har små och få skador i lacken, kan de repareras genom bättringsmålning. Använd då en lufttorkande färg och måla med en smal pensel enbart på det ställe som har repats. Eftersom man kan förvänta sig att denna färg med tiden förändras annorlunda än den fabrikslackerade färgen, är det viktigt att bara måla där det behövs.

Behandla korrosionsskada

1. Skrapa, slipa eller sandblästra bort allt löst organiskt material.
2. Ta bort all rost genom sandblästring eller genom att slipa plåten helt ren i det skadade området.
3. Rengör med alkaliskt avfettningsmedel, till exempel femprocentig kaustiksoda med tillsats av något diskmedel. Skölj ytan noga med vatten och låt den torka.
4. Måla med en zinkrik grundfärg.
5. Täckmåla med lämplig ytskiktetsfärg

Behandling av kantkorrosion

I normala miljöer uppstår vanligtvis inte kantkorrosion. I aggressiva miljöer kan kantkorrosion uppstå och bör då åtgärdas om man vill behålla plåten intakt och förlänga livslängden.

Följ beskrivningen av punkterna i stycket ovan och avsluta med en topplack. Vid kantkorrosion är det extra viktigt att den nymålade färgen omsluter klippkanten. Kantkorrosion vid överlappsskarvad plåt kan vara svårare att behandla eftersom undersidan inte går att komma åt och rengöra. En lösning på detta är att försegla skarven. Rengör och ta bort löst material enligt ovan, och applicera sedan en fogmassa över skarven.

Besiktning, råd och underhåll

Konkreta tips:

Den estetiska livslängden bestäms till stor del genom att man anpassar produktval och konstruktioner till användningsområdet och miljön runtomkring. Här är några sådana faktorer som bör beaktas:

- Välj material på fästdon och installationer så att galvanisk korrosion ej blir möjlig.
- Konstruera så att kvarstående vatten undviks.
- Gör ett noggrant montage och förhindra repor på plåten.
- Besikta plåten regelbundet och bättringsmål skador i ytskiktet direkt.
- Spola av plåt som inte sköljs av regnvatten.
- Rengör hängrännor regelbundet.

Ommålning

Kulörförändringar, flagning, korrosion eller att man helt enkelt vill byta kulör kan vara orsakerna till att man vill måla om en plåt. Ommålning av utvändig plåt skall alltid utföras fackmannamässigt med beprövade färgsystem. Leverantörer av ommålningssystem på marknaden har egna instruktioner för hur ommålning skall ske med respektive system. Om arbetet utförs av en erfaren målningsentreprenör har denne nödvändiga kunskaper för att göra hela arbetet från besiktning till färdig målning på ett korrekt sätt.

Målningsarbetet

Plåtytor som ska bättringsmålas eller målas om ska vara torra och rena från smuts och fett. För att minska risken att man får en avvikande kulör måste färgen blandas noga. Måla inte i direkt solljus och inte i temperaturer under +5°C för lösningsmedelsburna färger, och under +10°C för vattenburna färger. Relativa luftfuktigheten får inte vara över 80 procent.

Kontrollera att gammal färg sitter fast ordentligt! Läs färgleverantörens anvisningar. Avlägsna lös färg och andra partiklar med skrapa och stålborste. Ytor med rödrost stålborstas noga eller blåstras. Rengör med alkaliskt avfettningsmedel, till exempel femprocentig kaustiksoda med tillsats av något diskmedel. Använd gärna högtryckstvätt. Skölj med rent vatten och låt plåten torka. Välj färgsystem beroende på underlag och orsak till ommålningen. Använd pensel, rulle eller spruta för arbetet. Välj en smal och mjuk pensel vid bättring av små ytor.

Årlig besiktning

Vid den årliga besiktningen skall följande punkter kontrolleras:

1. Kontrollera ytans tillstånd. Om ytskiktet visar avmattning, kulörförändring eller sprickbildning bedöms om tvättning, bättringsmålning eller ommålning bör utföras. Störst risk föreligger i regnskugga där regnet inte kan tvätta plåten. Var extra noga med att kontrollera klippkanter.
2. Skräp i hängrännor, fotrännor och brunnar ökar risk för läckage in i byggnader. Rensa och rengör dessa från skräp som binder fukt och andra korrosiva ämnen.
3. Smutsansamlingar och skräp på plåten ökar risk för skador eftersom ytan ständigt hålls fuktig. Ta bort skräpet och rengör ytan så att den kan torka.
4. Skador i färgskiktet ökar korrosionsrisken. Beroende på skadans omfattning skall bättringsmålning, ommålning eller utbyte av skadade partier utföras.
5. Lösa fästdon, nitsplintar, borrar eller andra metallföremål som ligger direkt på plåten skall sopas bort.
6. Felaktiga eller felmonterade fästdon kan orsaka läckage. Byt ut felaktiga fästdon, och om gängorna är trasiga, byt till grövre dimension.
7. Klippkanter vid överlapp och plåtändar är utsatta partier där korrosion kan få fäste om dessa inte behandlas i tid. Skadade områden måste rengöras från angrepp och målas.
8. Upprätta ett besiktningsprotokoll eller använd sista sidorna i detta dokument. Gör noggranna anteckningar om plåtens status och eventuella åtgärder som bör vidtas. Anteckna också vidtagna åtgärder. Vi rekommenderar att dokumentera årligen med foto för att upptäcka eventuella förändringar.

Underhållsavtal

Plåt & Ventföretagen kan genom sina medlemmar erbjuda ett underhållsavtal som innebär att en fastighetsägare kan erhålla årlig kontroll av tak och fasader av plåt. Läs mer på www.pvforetagen.se

Materialkombinationer

Det finns en del materialkombinationer som skall undvikas då det leder till oönskade effekter.

Några material i kombination mot Förzinkat stål och Aluzink som kan vara olämpliga i vissa konstruktioner och miljöer är koppar, koppar- och järnvitriol (finns i bla Falu rödfärg), rostfritt stål, bitumen (finns i en del takpapp), tryckimpregnerat trä.

Aluzink skall inte heller kombineras med bly eller kalk/cement.

Anteckningar vid årlig besiktning

Anteckningar vid årlig besiktning

